

א קלייט פון בייגל
beigelių krautuvėlė

Nr. 1/2014

NAUJIENOS

ATRASTI. PAŽINTI. PRIIMTI.

REDAKTORĖS ŽODIS

Tolerancija, pagarba, multikultūriškumas, žmogaus teisės – šios sąvokos vis dažniau girdimos žiniasklaidoje, mokymo įstaigose, politikoje, tačiau ar jos pasiekia mūsų namus, ar taip ir lieka sklandyti niekam nepriklausančioje viešojoje erdvėje?

Kiekvieną lapkritį švenčiame Tolerancijos dieną, tačiau gerdami rytinę kavą skaitome straipsnį apie kinų invaziją į Lietuvą. Kasmet renkame metų Tolerancijos žmogų, tačiau grįžę namo paliekame įžeidžiantį komentarą populiariame žiniasklaidos portale. Išmokome, kad rasistiniai juokeliai – negražu, bet įtariai nužvelgiame juodaodį autobuso keleivį. Per istorijos pamokas esame girdėję, kad Lietuvoje nuo seno taikiai sugyveno įvairių tautybių ir konfesijų atstovai, tačiau kreivai žiūrime į žydus ir nė už ką nesutiktume gyventi šalia romų.

O jeigu pabandytume kitaip? Žodis „tolerancija“, užuot įpareigojęs atverti duris viskam, kas mums svetima ir neįprasta, gali suteikti galimybę atrasti, pažinti ir tik tada – priimti. Būtent toks yra tolerancijos kampanijos „Beigelių krautuvėlė“ moto: „Atrask. Pažink. Priimk“. Tačiau pirmiausia kviečiame susipažinti su pačia „Beigelių krautuvėle“.

Ne, tai nebus vieta, kurioje pardavinėjami beigeliai, tačiau beigelių čia taip pat galėsite gauti – už šypseną, už tai, kad atėjote, už tai, kad esate. „Beigelių krautuvėlė“ – tai Lietuvos žydų bendruomenės inicijuotas projektas prieš antisemitizmo ir neapykantos apraiškas viešojoje erdvėje.

Beigelis projekto simboliu pasirinktas neatsitiktinai. Vieniems beigelis primins iki karo Lietuvos miestuose ir miesteliuose veikusias žydų konditerijos parduotuves, kiti beigelių bus skanavę užsienyje, tretiems beigelis – tiesiog žydų kulinarijos paveldo dalis, lietuviško riestainio „pusbrolis“. Kas žino, galbūt po to, kai vilniečiai ir miesto svečiai pravers žydų bendruomenės duris, kad pasisvečiuotų „Beigelių krautuvėlės“ klube, žodis „beigelis“ įgis dar daugiau reikšmių.

Jei sumanysite užsukti į vieną iš mūsų renginių, diskusijų, seminarų ar tiesiog pasiplepėjimų prie kavos puodelio, turėkite omenyje, kad projektas yra ne tik atviras visuomenei – jis yra skirtas visuomenei. Tam, kad gražios projekto idėjos neliktų gulėti popieriuje, o tolerantiškesnė aplinka, kurioje gera kiekvienam, taptų ne vizija, o realybe, reikalingos bendros pastangos. Taigi, „Beigelių krautuvėlėje“ laukiamas kiekvienas ir kiekviena – kaip savanoris, svečias, aktyvus dalyvis ar atsargus klausytojas. Tad iki susitikimo prie beigelių!

Živilė Juonytė,
„Beigelių krautuvėlės naujienų“ vyr. redaktorė

NAUJAS LŽB PROJEKTAS – „BEIGELIŲ KRAUTUVĖLĖ“

2014 metų pradžioje startavo naujas Lietuvos žydų bendruomenės (LŽB) projektas „Beigelių krautuvėlė“. Tai – tolerancijos kampanija prieš antisemitizmo ir neapykantos apraiškas viešojoje erdvėje. Tarp pagrindinių projekto veiklų – dešimties didžiausių interneto žiniasklaidos portalų stebėjimas ir juose pateiktos informacijos analizė, teminiai mokymai ir seminarai, socialinė kampanija „Būk kitoks“, kurios metu bus organizuojamos viešos diskusijos aktualiais žmogaus teisių klausimais ir teikiamos unikalios „Beigelio“ nominacijos už toleranciją visuomenėje skatinančius veiksmus. Svarbi projekto dalis – LŽB patalpose įsikursiantis „Beigelių krautuvėlės“ klubas, kuris taps erdve toleranciją skleidžiančioms idėjoms generuoti ir realizuoti.

Projektas bus vykdomas bendradarbiaujant su Oslo (Norvegija) žydų bendruomene iki 2015 metų birželio mėnesio. Projektas finansuojamas pagal Europos ekonominės erdvės finansinio mechanizmo 2009–2014 metų laikotarpio NVO programą. Informacijos apie projektą galima rasti LŽB interneto tinklapyje www.lzb.lt, socialinio tinklo Facebook „Beigelių krautuvėlės“ paskyroje www.facebook.com/beigeliukrautuvele. Norėdami prisijungti prie projekto savanorių komandos, rašykite elektroniniu paštu agne.zilinskaite@lzb.lt.

„Beigelių krautuvėlės“ inf.

UŽ TOLERANCIJĄ SKATINANČIAS INICIATYVAS AR POELGIUS – „BEIGELIO“ NOMINACIJOS

Siekdama prisidėti prie tolerancijos, kaip pamatinės vertybės, įtvirtinimo visuomenėje, LŽB įsteigė „Beigelio“ nominacijas, teikiamas už toleranciją visuomenėje skatinančius veiksmus. Sprendimus dėl nominacijų skyrimo priims specialiai šiam tikslui suformuota komisija. Joje visuomeniniais pagrindais dalyvaus devyni žmogaus teisių apsaugai neabejingi asmenys: Jos Ekselencija Švedijos ambasadorė Lietuvoje Cecilia Ruthström-Ruin, 2009–2014 metų kadencijos Europos Parlamento narys, profesorius Leonidas Donskis, Lietuvos žmogaus teisių centro direktorė Birutė Sabatauskaitė, LŽB pirmininkė Faina Kukliansky, Goethe's instituto vadovė Johanna M. Keller, Vilniaus universiteto Religijos studijų ir tyrimų centro vadovė, profesorė Rita Šerpytytė, kompozitorius Jonas Jurkūnas, Moterų informacijos centro projektų vadovė Dovilė Rūkaitė, internetinio naujienų portalo „Delfi“ žurnalistas Mindaugas Jackevičius.

Kandidatus apdovanojimams gali siūlyti visi – tereikia išsiųsti elektroninį laišką adresu beigeliu.krautuvelė@lzb.lt. Laiške derėtų nurodyti, kas ir kodėl turėtų būti apdovanotas už tolerancijos skatinimą visuomenėje. Tai gali būti žmonių ar jų grupių, organizacijų, įmonių ir institucijų iniciatyvos, projektai, vieši poelgiai, pasisakymai ir t. t.

Iki 2015 metų birželio mėnesio numatyta paskirti ir įteikti dvylika „Beigelio“ nominacijų. Pirmosios nominacijos bus paskelbtos ir įteiktos dar šių metų rugsėjo mėnesį.

Pasak „Beigelių krautuvėlės“ vadovės Indrės Rutkauskaitės, kandidatus siūlyti išties verta. „Taip ne tik padarysite gerą darbą kitam, bet ir parodysite sektiną aktyvaus pilietiškumo pavyzdį“, – teigia I. Rutkauskaitė.

„Beigelių krautuvėlės“ inf.

„BEIGELIŲ KRAUTUVĖLĖJE“ VYKO PIRMIEJI SAVANORIŲ MOKYMAI

Balandžio 28 dieną „Beigelių krautuvėlės“ savanoriai rinkosi į pirmuosius mokymus, skirtus savanorystės temai. Susirinkusiuosius sveikino LŽB pirmininkė Faina Kukliansky ir LŽB vykdančysis direktorius Simonas Gurevičius, trumpai pristatę Lietuvos žydų bendruomenės istoriją.

Pirmojoje mokymų dalyje savanoriams ir svečiams pristatytas „Beigelių krautuvėlės“ logotipas – šeši spalvoti stilizuoti beigeliai su projekto pavadinimu jidiš ir lietuvių kalbomis. Vienas pagrindinių mokymų pranešimų buvo skirtas savanorių vadybai nevyriausybinėse organizacijose. Šią temą pristatė ilgametės darbo su savanoriais patirties turintis labdaros ir paramos fondo „Maisto bankas“ projektų vadovas Modestas Bastys.

Tarp pirmosios ir antrosios mokymų dalių savanoriai drauge su LŽB nariais dalyvavo jau šeštus metus Vilniuje, Aukštuosiuose Paneriuose, vykusiame „Gyvųjų marše“, skirtame pagerbti ir atminti per Holokaustą nužudytus Lietuvos žydus.

Po pertraukos su susirinkusiais sveikinasi Povilas Petrauskas, „Baltijos koucingo centro“ specialistas. Jis mokė į savanorystę pažvelgti per komandinio darbo ir bendrų tikslų įgyvendinimo prizmę. Mokymuose svečiavosi ir vieno populiariausių Lietuvos naujienų portalo „Delfi“ žurnalistas Mindaugas Jackevičius. Remdamasis darbine ir asmenine patirtimi, jis mokymų dalyviams pristatė įdomiausias požiūrio į mažumas žiniasklaidoje aspektus ir kaitą. Diskusijos metu prieita prie išvados, kad viešo kalbėjimo apie žydus ir žydiškumą Lietuvoje stinga, o jei šiomis temomis kalbama, paprastai tai daroma fragmentiškai ir stereotipuotai.

Mokymų metu neapsieita be beigelių, kuriais tiek per mokymų pertraukėles, tiek jiems pasibaigus vaišinosi išsiskirstyti neskubėję mokymų dalyviai ir svečiai.

„Beigelių krautuvėlės“ inf.

LIETUVOS ŽYDŲ BENDRUOMENĖJE – „NEPATOGŪS“ KLAUSIMAI BŪSIMIEMS EUROPARLAMENTARAMS

Gegužės 8-ąją Lietuvos žydų bendruomenė virto pilietinės diskusijos vieta: čia vyko Žmogaus teisių koalicijos ir „Beigelių krautuvėlės“ inicijuoti debatai žmogaus teisių tema. Į debatus, kuriuose dalyvavo aštuoni kandidatai į Europos Parlamentą, susirinko gausus nevyriausybinų organizacijų ir pilietinės visuomenės atstovų būrys.

Susirinkusiuosius sveikino Lietuvos žydų bendruomenės pirmininkė Faina Kukliansky. Kalbėdama apie žmogaus teisių svarbą, ji iškėlė retorinį klausimą – ar ekonominė gerovė, kuriai šiandien teikiame tiek reikšmės, būtų prioritetas ir žmogui be teisių. Pirmininkė pabrėžė, kad žydų bendruomenei, esančiai Žmogaus teisių koalicijos nare, yra itin svarbu, kas Lietuvai atstovaus Europos parlamente.

Lygių galimybių plėtros centro ekspertė ir projektų vadovė Margarita Januskaitė savo ruožtu išreiškė susirūpinimą, kad žmogaus teisių padėtis Lietuvoje sistemingai blogėja. Pasak jos, iki 2004 metų siekis įstoti į Europos Sąjungą skatino tobulėti žmogaus teisių srityje, o šį tikslą pasiekus žmogaus teisių klausimai buvo palikti savieigai. Įžanginį žodį tarė ir Neįgaliųjų forumo prezidentė Dovilė Juodkaitė, atkreipusi dėmesį į neįgaliųjų problemas įgyvendinant teisę balsuoti.

Debatų moderavo Nepriklausomybės akto signataras, žurnalistas ir publicistas Rimvydas Valatka. Apžvelgtas platus žmogaus teisių klausimų, įskaitant ir pačius jautriausius, spektras: šeimos samprata ir lyčių vaidmenys, teisė į abortą, LGBT (lesbiečių, gėjų, bisek-

sualių ir transeksualių asmenų) teisės, neįgaliųjų problemos, rasizmas, antisemitizmas ir ksenofobija.

Savo principines pozicijas debatuose pristatė Liberalų sąjūdžio sąrašo atstovai Aušrinė Armonaitė, Tomas Baranovas ir Linas Kvedaravičius, socialdemokratai Marija Aušrinė Pavilionienė, Giedrė Purvaneckienė ir Remigijus Motuzas, Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos atstovas Tomas Tomilinas, Tvarkos ir teisingumo partijos atstovas Juozas Imbrasas.

Debatai baigėsi pozityvia nata. Paskutinioji iš politikų kalbėjusi Marija Aušrinė Pavilionienė pabrėžė, kad pokyčiams reikalingi drąsūs lyderiai, nebijantys kvestionuoti esamos visuomenės nuomonės. Lietuvos žydų bendruomenės pirmininkė Faina Kukliansky savo ruožtu padėkojo visiems dalyvavusiems ir palinkėjo, kad Lietuvoje įvyktų visi pozityvūs pokyčiai, apie kuriuos kalbėta debatų metu.

„Beigelių krautuvėlės“ inf.

APIE LIETUVOS ŽYDŲ BENDRUOMENĘ

Lietuvos žydų bendruomenė (LŽB) oficialiai įsteigta 1991 metų lapkričio 17 dieną Vilniuje vykusioje Steigiamosioje konferencijoje, kurioje buvo priimtas sprendimas atkurti Lietuvos žydų judėjimą. LŽB atkūrimo darbai pradėti 1988 metų rugpjūtį, kai buvo nutarta įsteigti Lietuvos žydų kultūros draugiją. Šiandien LŽB kaip asociacija jungia įvairias žydų organizacijas, įskaitant Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Panevėžio, Šiaulių, Ukmergės ir Švenčionių žydų bendruomenes. Tokiu būdu į veiklą įtraukiama daugiau nei 90 procentų Lietuvoje gyvenančių žydų.

Organizacijos misija – suburti Lietuvoje ir po visą pasaulį pasklidusią Lietuvos žydų bendruomenę, puoselėti žydiškumą, saugoti tikrąsias litvakų kultūros tradicijas.

Savo veikloje LŽB jautriai stebi netolerancijos bei diskriminacijos apraiškas viešojoje erdveje ir visuomenėje, siekia užkirsti kelią neapykantos skatinimui. Vienas efektyviausių šių apraiškų prevencijos būdų – ugdymas ir pozityvios informacijos sklaida. Šiuo tikslu organizuojamos kultūrinės programos, inicijuojami projektai „Gyvoji biblioteka“, nuolat bendradarbiaujama su mokyklomis, bibliotekomis, Lietuvoje ir svetur veikiančiomis nevyriausybinėmis organizacijomis. LŽB yra aktyvi Lietuvos žmogaus teisių koalicijos narė. Tai neformali platforma, jungianti žmogaus teisių gynimo ir plėtros srityse Lietuvoje veikiančias nevyriausybines organizacijas.

Siekdama kovoti su antisemitizmu ir įvairialype diskriminacija, LŽB daug dėmesio skiria neformaliai mokymui ir kultūrinio identiteto stiprinimui: bendruomenėje veikia vaikų klubai „Ilan“, „Dubī“ ir „Dubī Mishpoha“, paaugliams skirti klubai „Knafaim“ ir Madrichų mokykla, Lietuvos žydų studentų klubas, jaunų šeimų klubas „Kaveret“, vidutinio amžiaus žmones vienijantis klubas „Gešer“ ir senjorus suburiantis klubas „Abi men zet zich“. „Lektoriume“ rengiamos paskaitos apie Lietuvos žydų kultūrą ir istoriją, susitikimų cikle „Likimai“ vyksta iškilčiausių anapilin išėjusių Lietuvos ir pasaulio žydų atminimo vakarai. Kasmet rengiami judaizmo seminarai „Bereshit“, skirti žinioms apie žydų religines tradicijas gilinti. Sinagogoje

švenčiamos visos žydų religinės šventės, įskaitant bar micvą bei bat micvą (tai berniukų ir mergaičių pilnametystės šventimas, kai jiems sukanka atitinkamai 12 ir 13 metų).

Po pasaulį pasklidusius litvakus suburia Lietuvoje organizuojami kongresai, dešimt metų gyvuoja edukacinio forumo „Limmud“ tradicija, kai į neformalius mokymus suvažiuoja žydų šeimos iš viso Pabaltijo. LŽB taip pat organizuoja Pabaltijo žydų vaikų ir jaunimo stovyklas, seminarus studentams.

Šiuo metu Lietuvoje gyvena apie 5000 žydų, kuriais LŽB siekia visokeriopai rūpintis. Dėl šios priežasties veikia **Socialinis centras**, kuriame įkurtas „Dienos“ klubas. Jo tikslas – patiems silpniausiems bendruomenės nariams sukurti sąlygas dalyvauti bendruomenės veikloje, suteikti jiems visokeriopą pagalbą, konsultuoti iškilusiais klausimais ar tiesiog praskaidrinti jų nuotaiką. Centras taip pat įgyvendina skirtingas **socialinės paramos teikimo programas**.

Nuo pat atsikūrimo LŽB buvo intelektualinė lyderystės pavyzdžiui. Prie to ypač prisidėjo buvę organizacijos vadovai: žymus rašytojas Grigorijus Kanovičius (pirmininkas iki 1992 m.), dr. Simonas Alperavičius (pirmininkas iki 2013 m.). Šiuo metu LŽB pirmininkauja pirmoji moteris bendruomenės istorijoje – Faina Kukliansky.

„Beigelių krautuvėlės“ inf.

LIETUVOS ŽYDŲ BENDRUOMENĖJE LANKĖSI JAV PASIUNTINYS KOVAI SU ANTISEMITIZMU I. FORMANAS

Liepos 24 dieną Lietuvos žydų bendruomenės būstinėje Vilniuje lankėsi Jungtinių Amerikos Valstijų pasiuntinys antisemitizmo stebėsenai ir kovai su juo Ira Formanas. Svečias susitiko su Lietuvos žydų bendruomenės pirmininke Faina Kukliansky ir tolerancijos kampanijos „Beigelių krautuvėlė“ komanda. Susitikime taip pat dalyvavo Jungtinių Amerikos Valstijų ambasados Lietuvoje Politikos ir ekonomikos skyriaus vadovas Josephas A. Hamiltonas ir Lietuvos žmogaus teisių centro direktorė Birutė Sabatauskaitė.

„Beigelių krautuvėlės“ asistentas komunikacijai Dainius Dikšaitis svečiui pristatė tolerancijos kampanijos koncepciją, tikslus ir vykdomas veiklas. Jis pabrėžė, kad informacijos stoka skatina stereotipų ir prietarų atsiradimą. Dėl šios priežasties projektu siekiama skleisti pozityvią informaciją apie žydų bendruomenę ir sudaryti sąlygas plačiau visuomenei susipažinti su bendruomenės nariais per bendras veiklas – renginius, susitikimus, diskusijas.

Projekto savanoris sociologas Tomas Reves pateikė nevyriausybines organiza-

cijos „Anti-defamation league“ sudaryto antisemitizmo indekso analizę ir rekomendacijas situacijos gerinimui: didinti žydų bendruomenių atvirumą visuomenei, bendradarbiauti su mokyklomis ir universitetais švietimo srityje, komunkuoti su kaimo bendruomenėmis. I. Formanas padėkojo už įžvalgas ir pripažino atlikto tyrimo svarbą, tačiau pabrėžė, kad tai yra tik vienas galimų būdų tirti antisemitizmą ir jo paplitimą.

I. Formanas, kuris yra aukštas JAV Prezidento B. Obamos administracijos pareigūnas, susitikimo dalyviams pristatė savo pareigas ir tikslus. Jo teigimu, užuot kėlus sunkiai įveikiamą uždavinį visiškai išnaikinti antisemitizmą, JAV vyriausybė siekia jį sumažinti, tokiu būdu apsaugant pažeidžiamas žydų bendruomenes, bei sukurti metodologiją tolesnei antisemitizmo prevencijai ir kovai su juo.

I. Formanas Lietuvoje viešėjo pirmą kartą. Trijų dienų vizito metu jis taip pat lankėsi Kaune ir Šiauliuose, kur pagerbė Holokausto aukų atminimą, o prieš atvykdamas į Lietuvą aplankė Latviją ir Vengriją.

„Beigelių krautuvėlės“ inf.

KELIAUJANČIŲ MOKYTOJŲ BAGAŽE – HEBRAJŲ KALBA

Viena seniausių pasaulio kalbų – hebrajų – buvo ilgiems amžiams pasitraukusi iš kasdienio gyvenimo, kol jos neatgaivino litvakas Eliezeris Ben-Jehuda. XIX amžiaus pabaigoje emigravęs į Jeruzalę, jis ne tik pritaikė biblinę hebrajų kalbą šiuolaikiniam vartotojui, bet ir visiškai atsisakė jidiš – Europos žydų vartotos kalbos. Eliezerio Ben-Jehudos dėka jo vyriausias sūnus tapo pirmuoju žmogumi, kuriam šiuolaikinė hebrajų kalba, dar vadinama ivritu, buvo gimtoji. Šiandien ivritas yra viena iš dviejų valstybinių kalbų Izraelyje, o jo išmokti galima ir Lietuvoje – tuo rūpinasi šiuolaikinės hebrajų kalbos kūrėjo bendravardis Jehuda Vagneris su žmona Ana.

Keliaujantys švietimo „diplomatai“

Hebrajų kalbos mokytojus Jehudą ir Aną Vagnerius galima pavadinti keliaujančiais švietimo diplomatais. Gimę tuometinėje Sovietų Sąjungoje, jie emigravo į Izraelį, kur studijų metais susipažino ir sukūrė šeimą. Vis dėlto, sėslus ir laimingas gyvenimas Izraelyje Jehudai ir Anai neleido pamiršti gimtųjų vietų, į kurias jie galiausiai sugrįžo mokyti hebrajų kalbos.

Izraelio švietimo ministerija kasmet siunčia hebrajų kalbos mokytojus į Baltijos ir Rytų Europos šalis. Nusprendę sudalyvauti šioje programoje, Jehuda ir Ana atsidūrė Ukrainoje, Rusijoje, o galiausiai – Lietuvoje, Vilniaus Šolomo Aleichemo ORT gimnazijoje. Čia Ana hebrajų kalbos ir kultūros moko pirmos–penktos klasių vaikus, Jehuda – šeštos–dvyliktos klasių moksleivius.

Į Lietuvą Jehuda Vagneris atvyko ragavęs ne tik hebrajų kalbos mokytojo, bet ir mokyklos direktoriaus pareigų – jo vadovauta „Tally Neurim“ mokykla yra gavusi ne vieną Izraelio apdovanojimą. „Pirmąjį apdovanojimą gavome už tai, kad drauge su mokytojų komanda savo mokyklą pavertėme tradicine žydiška mokykla. Dieną pradėdavome malda, pamokų metu kalbėdavome apie žydų kultūrą, kasdien išmokdavome po tradicinę patarlę. Tai nebuvo religinė, greičiau tradicinė mokykla, kokių Izraelyje šiandien yra nedaug. Mūsų mokykla taip pat laimėjo apdovanojimą kaip geriausia mokykla be smurto. Izraelyje moksleiviai nėra tokie ramūs, kaip Lietuvoje, tad labai džiaugiamės, kai mums pavyko įgyvendinti sėkmingą kampaniją prieš smurtą mokykloje“, – pasakoja Jehuda.

Lietuva izraeliečių akimis

Anos teigimu, atvykusi į Lietuvą, ji sulaukė tik malonių staigmenų. „Jūsų šalis yra bent dvigubai didesnė nei Izraelis, tuo tarpu gyventojų turite tris kartus mažiau. Tai daro gyvenimą ramesnį ir patogesnį. Izraelyje yra palyginti ankšta ir triukšminga, gatvėse daug mašinų ir žmonių, tuo tarpu Lietuvoje gali turėti daugiau asmeninės erdvės“, – šypsosi Ana Vagner. Ji priduria, kad dar vienu maloniu netikėtumu tapo lietuvių lingvistinės žinios. „Prieš atvykdami bijojome, kad žmonės nenorės kalbėti rusiškai net ir šią kalbą mokėdami. Vis dėlto netrukus apsidžiaugėme klydę – gatvėje, parduotuvėse ir kitose viešose vietose puikiai susikalbame tiek rusiškai, tiek angliškai. Be to, vietiniai žmonės yra labai draugiški ir paslaugūs. Tuo labai džiaugėmės vos atvykę iš Maskvos – ten žmonės nuolat skuba ir neturi laiko padėti ar atsakyti į klausimus“, – prisimena Ana.

Ji pastebi, kad Baltijos valstybės yra išskirtinės ir savo europiniu charakteriu. „Visada maniau, kad netgi patekusios į Sovietų Sąjungos sudėtį Baltijos šalys išliko labai europietiškos, išlaikė savo kalbinį ir kultūrinį savitumą – dabar turiu progą tuo įsitikinti“, – tvirtina Ana.

Temperamentų skirtumai: Lietuvoje lengviau dėstyti, tačiau sunkiau pritaipyti

Paklaustas, kokie pagrindiniai lietuvių ir izraeliečių skirtumai, Jehuda pirmiausia pamini skirtingą temperamentą. „Izraelyje žmonės karštesnio būdo, daugiau dalyvauja vieni kitų gyvenimuose, mažiau saugo asmeninę erdvę, tuo tarpu Lietuvoje žmonės oficialesni ir mandagesni. Pasiilgstu savo šalies, kurioje tiek su nepažįstamu, tiek su viršininku galiu bendrauti šiltai, kaip lygus su lygiu“, – prisipažįsta Jehuda Vagneris. Jo manymu, temperamentas bei klimatas sąlygoja ir drabužių stilių: Izraelyje jis gerokai paprastesnis, netgi biuruose mažai kas dėvi kostiumus.

Jehudai antrina ir Ana. Prisimindama darbo Izraelyje patirtį, ji teigia, kad šioje šalyje mokytojų kolektyvas yra tarsi viena didelė šeima. „Visi vieni kitus pažįstame, žinome, kas turi katę ar šunį, kieno šeimos narys serga. Be to, Izraelyje labai daug užklausinės veiklos, kuri įtraukia mokytojus, moksleivius ir net jų tėvus. Tokiu būdu susipažįstame ir susidraugaujame už mokyklos ribų. Tuo tarpu Lietuvoje žmonės, įskaitant ir kolegas, yra draugiški, bet ne tokie artimi. Laikui bėgant, atstumas šiek tiek sumažėja, tačiau nepasikeičia iš esmės“, – paaiškina Ana.

Vis dėlto abu mokytojai sutinka, kad dėl šių priežasčių dėstyti gerokai lengviau Lietuvoje – mokiniai čia ramesni, nereikia dėti titaniškų pastangų norint išlaikyti jų dėmesį.

Hebrajų kalba: gimtoji ar užsienio?

Gyvenusi ir dirbusi ne vienoje Rytų Europos šalyje, Ana pastebi, kad dauguma žydų bendruomenių čia yra panašios viena į kitą, tačiau skiriasi nuo Izraelyje gyvenančių žydų. „Europos šalyse vis dar egzistuoja baimė būti žydu, o izraeliečiui tai pasirodytų neįtikėtina. Esu ne kartą žydų mokyklų moksleivių Europoje klaususi, ar jų manymu, reikėtų visuomet pasisakyti

esant žydų tautybės. Kai kurie mokiniai nedvejodami atsakydavo „taip“, tuo tarpu kiti teigėdavo, kad žydiškumo faktą kartais geriau nuslėpti. Esą taip juos mokė tėvai, giminaičiai. Izraelyje žmonės didžiuojasi, kad yra žydai, jiems į galvą neateitų to slėpti ar neigti“, – pastebi Ana.

Ana ir Jehuda džiaugiasi, kad Šolomo Aleichemo gimnazija Vilniuje yra ta salelė, kur vaikai skatinami didžiuotis esantys žydai. „Mūsų mokymo programa išties įdomi, nes kalbos mokome per tradicijas ir kultūrą. Mes nelaikome hebrajų kalbos užsienio kalba, o viena iš gimtųjų kalbų. Dėl šios priežasties moksleiviai pradeda mokytis ivrito dar pirmoje klasėje, o nuo šeštosios klasės per hebrajų kalbos pamokas su jais bendraujame tik šia kalba“, – pasakoja Ana.

Tiek Ana, tiek Jehuda prisipažįsta esantys dėkingi gimnazijos direktoriui Mišai Jakobui. „Vilniaus žydų gimnazijos sėkmė didele dalimi priklauso nuo šio žmogaus, kuris yra talentingas ir darbui atsidavęs vadovas, sukuriantis reikiamas sąlygas dirbti, mokytis ir mokytis. Mokytojų komanda – taip pat profesionali. Būdamas mokytoju, turi atiduoti 100 procentų savęs, tad mokytojai čia yra pasirengę tai daryti“, – teigia Jehuda.

Hebrajų kalbos mokosi ir darželinukai

Jehuda ir Ana džiaugiasi, kad Lietuvos žydų bendruomenė juodu priėmė itin svetingai, o šiemet pasiūlė ir savanoriavimo galimybių. „Dar pernai pradėjau savanoriškai mokytis hebrajų kalbos žydų vaikų darželyje „Salvija“, o nuo šių metų kartą per savaitę tą darau ir Lietuvos žydų bendruomenėje. Šiuo atveju geriausias atlygis yra mano mokinių akys. Žydų bendruomenėje mano pamokas lanko apie trisdešimt studentų. Jie skirtingo amžiaus, išsilavinimo, pomėgių, tačiau visi iki vieno nori ne tik išmokti hebrajų kalbą, bet ir daugiau sužinoti apie žydų kultūrą“, – pasakoja Jehuda.

Keliauja patys ir atveža turistus

Ana ir Jehuda Lietuvoje ne tik moko, bet ir mokosi patys – daugiausia per keliones. „Laisvalaikiu mėgstame keliauti po Lietuvą. Štai ir ateinančių savaitgalį vyksime į Ventės ragą; šią vasarą taip pat norime aplankyti Biržus. Beje, Jehuda yra ne tik keliautojas mėgėjas, bet ir kelionių po Europą vadovas, kasmet po Baltijos šalis ir Suomiją lydintis turistus iš Izraelio“, – atskleidžia Ana.

Lietuvoje Jehudai ir Anai patinka tiek gamta, tiek architektūra. „Kartais man atrodo, kad kiekvienas akmuo čia slepia istoriją“, – šypsosi Jehuda. Iš jo lūpų tai – reikšmingas įvertinimas, juk Izraelio mūrai patys alsuoja tūkstantmete istorija.

Po dvejų metų Jehuda ir Ana vyks atgal į Izraelį. Jie gyvena trečiajame pagal dydį Izraelio mieste Haifoje, kurios pavadinimas reiškia „gražus paplūdimys“.

„Pro mūsų namų langus matyti Haifos įlanka, kur Karmelio kalnas leidžiasi į jūrą. Po Jeruzalės Haifa man yra pats gražiausias miestas“, – nostalgiskai atsidūsta Jehuda ir pakviečia viešinti Izraelyje apsilankyti ne tik Jeruzalėje ir Tel Avive, bet ir Haifoje, kur gyvenimo tempas yra kiek lėtesnis, panašesnis į lietuviškąjį.

Na, o mes savo pašnekovams linkime nesenkančios energijos dalijantis žinomis ir patirtimi visur, kur jų pastangos ir idėjos padės artinti žmones, tautas ir bendruomenes.

Živilė Juonytė

NAUDINGA ŽINOTI

Pamaldų Vilniaus choralinėje sinagogoje (Pylimo g. 39) laikas:

- ▶ darbo dienomis nuo 8.30 iki 9.30 val.
- ▶ šeštadienį nuo 10.00 iki 12.30 val.
- ▶ sekmadienį nuo 9.00 iki 11.30 val.

Vilniaus žydų kapinių (Sudervės kelias 28) darbo laikas:

- ▶ darbo dienomis ir sekmadienį nuo 9.00 iki 19.00 val.
- ▶ šeštadienis – nedarbo diena

Artėjančios religinės šventės:

Rugsėjo 24 d. (vakaras)–26 d. – Roš Hašana (žydų Naujieji metai).

LŽB yra šių tarptautinių organizacijų narė:

- ▶ Pasaulio žydų kongreso (angl. World Jewish Congress);
- ▶ Europos žydų kongreso (angl. European Jewish Congress);
- ▶ Europos žydų komiteto (angl. European Jewish Committee).

LŽB taip pat bendradarbiauja su:

- ▶ Amerikos žydų jungtinės pagalbos komiteto (angl. American Jewish Joint Distribution Committee);
- ▶ Konferencija dėl žydų tautos materialinių reikalavimų Vokietijai (angl. Conference on Jewish Material Claims Against Germany).

SVEIKINIMAI

„Beigelių krautuvėlė“ Lietuvos žydų bendruomenės vardu sveikina jubiliejus švenčiančius bendruomenės narius. Tai:

Nimrod Rozovskij (rugpjūčio 1 d.)
Miša Jakobas (rugpjūčio 7 d.)
Jevgenija Chononovič (rugpjūčio 7 d.)
Berta Rolnik (rugpjūčio 12 d.)
Moisej Seras (rugpjūčio 12 d.)
Sofika Kalisenko (rugpjūčio 15 d.)
Maja Moskvina (rugpjūčio 16 d.)
Raisa Saveljeva (rugpjūčio 16 d.)
Marija Markovič-Solomon (rugpjūčio 16 d.)
Jelizaveta Kloc (rugpjūčio 22 d.)
Genia Zuromskienė (rugpjūčio 28 d.)
Ala Feigina (rugpjūčio 30 d.).

Jei norite pasveikinti gimtadienio, vestuvių ir kitų asmeninių švenčių progomis, kviečiame kreiptis el. paštu beigeliu.krautuvele@lzb.lt.

UŽUOJAUTA

„Beigelių krautuvėlės“ komanda drauge su Lietuvos žydų bendruomenė nuoširdžiai užjaučia anapilin išėjusių artimuosius. Mūsų mintyse ir širdyse išliks:

Valentina Kac
(1920 02 20–2014 07 21)

Jakovas Bunka
(1923 12 16–2014 07 30)

Chana Jažgur
(1920 08 08–2014 08 01)

Borisas Šteinas
(1933 05 19–2014 08 01)

JAU GREITAI

Rugsėjo viduryje Vilniuje, Kaune ir Šiauliuose organizuojami renginiai, skirti genocido aukoms Lietuvoje atminti ir Kauno bei Šiaulių getų likvidavimo sukaiktams paminėti.

▶ **Rugsėjo 18 d.** bus atidengta dr. Chaimo Frenkelio skulptūra Šiauliuose ir Pasaulio tautų teisuolei Onai Šimaitei skirtas memorialinis akmuo Vilniuje.

▶ **Rugsėjo 21 d.** LR Seime bus surengta konferencija, skirta Kauno ir Šiaulių getuose žuvusiems medikams atminti. Konferencijos metu bus pristatytas 5 775 žydų metų kalendorius ir knyga „Lietuvos Jeruzalės medikai“; bus atidaryta garsiam žydų kilmės gydytojui Cechachui Šabadui skirta paroda.

Kviečiame dalyvauti!

PATARLĖS – LANGAS Į EUROPOS ŽYDŲ PASAULĮ

Patarlės ir priežodžiai - svarbi folkloro dalis, kurioje atsispindi tautos išmintis ir vertybės. Patarlės skirtos pamokyti, perspėti, patarti, palyginti. Kiekviena tauta, įskaitant ir žydus, turi savitą patarlių lobyną. Norintys geriau pažinti turtingą ir įvairia-lypę žydų kultūrą tai gali padaryti patarlių pagalba,

- Taverna negali sugadinti gero žmogaus, o sinagoga – pataisyti blogo.
- Devyni rabinai negali sudaryti minjano, bet dešimt batsiuvių – gali.
- Jis skaito hebrajiškai taip, kaip kirvis plaukia.
- Karvė turi ilgą liežuvį, bet negali pasakyti palaiminimo.
- Net ir brangiausias laikrodis turi ne daugiau nei šešiasdešimt minučių.

Parengė Živilė Juonytė

LŽB KLUBŲ KOORDINATORIŲ KONTAKTAI

LŽB klubo pavadinimas	Koordinatorius	Mob. tel.	El. paštas
Klubas „Dubi Mishpoha“	Margarita Koževatova	8 618 00 577	margarita.kozevatova@gmail.com
Klubas „Dubi“	Margarita Koževatova		
Klubas „Ilan“	Valentin Solomiak	8 699 31 317	valentin.baltija@gmail.com
Klubas „Knafaim“	Valentin Solomiak		
Madrichų mokykla	Valentin Solomiak		
Lietuvos žydų studentų klubas	Amit Belaitė	8 693 80 038 8 692 27 326	amit.belaitė@gmail.com
Jaunų šeimų klubas „Kaveret“	Julija Lipsic	8 659 52 604	julija.lipsic@gmail.com
Klubas „Gešer“	Junona Berznitski	8 652 11 723	junonab@yahoo.com
Klubas „Abi men zet zich“	Žana Skudovičienė	8 678 81 514	zanas@sc.lzb.lt

Susisiekite!

„Beigelių krautuvėlės naujienų“ kūrybinė komanda

Vyr. redaktorė – Živilė Juonytė
Naujienų redaktorius – Dainius Dikšaitis
El. p. beigeliu.krautuvele@lzb.lt
Mob. tel. + 370 610 05566

Lietuvos žydų bendruomenės būstinė

Pylimo g. 4, 01117 Vilnius, Lietuva
Tel. (8 5) 261 3003
info@lzb.lt
www.lzb.lt